

VERBINDING

Opleiden als
antwoord op
zorgontwikkeling
in Vlaanderen

INTERVIEW

2

De oudste bewoner
van de Christoforus-
gemeenschap
bij Gent

IN GESPREK

3

Uit de Internationale
Raad voor
heilpedagogie
en sociaaltherapie

VERSLAG

4

Ontwikkelingen
Stichting
De Wederkerigheid

OPROEP

5

Werkconferentie
gezinsvormen

6

(be)verwondering en groeiende sympathie voor onze aanpak

Antroposofisch geïnspireerde zorg steeds meer zichtbaar in het Vlaamse landschap

Door Jan Borghs

Vogelperspectief

Stel, je vloog drie jaar geleden over het Vlaamse landschap op zoek naar de lichtpunten heilpedagogie en sociaaltherapie. Wat was er toen zichtbaar? En stel, je kon de vlucht nu eens overdoen. Ziehier, wat je bevindingen dan zouden zijn: de heilpedagogie en sociaaltherapie in België is gegroeid. Je zou het zien: langzaam gegroeid, met kleine stapjes, maar wel zekere. In vergelijking met drie jaar geleden was er zelfs een groei van 24 %. Enorm zou je denken, maar... De absolute getallen zouden dan het indrukwekkende percentage weer relativiseren: er kwamen 32 nieuwe plaatsen voor opvang bij, waarvan 20 voor volwassenen en 12 voor kinderen. Het gehele panorama zou je nu 166 opvangplaatsen laten zien in zes initiatieven. Daarmee is duidelijk over welke proporties we spreken als het over de totale heilpedagogie en sociaaltherapie in België gaat. Trouwens, je zou vooral over de provincie Antwerpen moeten vliegen en maar één enkele uitstap moeten maken naar de buurt van Gent. Je zou ook merken dat er eventjes een lichtje flikkerde in de buurt van Charleroi, maar dat is weer uitgegaan. En helemaal in het oosten, dicht bij de grens met Luxemburg, waar men Duits spreekt, daar was er ook een korte tijd een lichtpuntje. Misschien zaadjes voor de toekomst? De antroposofische gehandicaptenzorg is voornamelijk geconcentreerd in het noorden van België, ze is uitsluitend Vlaams en ze is landelijk met uitzondering van de Parcivalschool in Antwerpen.

Gevolgen van de groei

De groei met bijna een kwart heeft heel wat in beweging gezet. Ten eerste in de behuizing van de initiatieven. Zij barsten nu uit hun voegen. Er is vooreerst onvoldoende plaats voor het realiseren van de uitbreidingen. Dan maar de groepen tijdelijk groter gemaakt! Van bestaand personeel worden extra inspanningen gevraagd. En het moet ook gezegd dat de medewerkers deze inspanningen graag gedaan hebben. Ieder op zijn plaats investeert mee in de groei van de beweging.

Alle initiatieven hebben nu bouwplannen om het plaatsgebrek op te lossen, al of niet met subsidies. Want mortel, baksteen en truweel worden nog steeds veel zelf gehanteerd in de Belgische heilpedagogische beweging. Op menige plaats vormen de bouwplannen een uitgelezen kans om de organische architectuur zichtbaar in de wereld te plaatsen.

Nieuwe medewerkers werden aangeworven. Velen helemaal niet vertrouwd met de achtergronden. Zij voelden zich aangetrokken door de sfeer van de plaatsen, door het respect waarmee de bewoners werden behandeld, door de architectuur, door de landbouwmethodes, enzovoort. Voor hen wordt dan de jaarlijkse oriëntatiecursus georganiseerd. Er wordt extra aandacht geschonken aan studiemomenten in de voorzieningen zelf. En jaarlijks is er een druk bezochte ontmoetingsdag voor alle Vlaamse medewerkers in het veld.

Nieuwe bewoners, kinderen en hun ouders leerden de heilpedagogie en sociaaltherapie door de uitbreidingen kennen. Sommigen wilden persé naar één van onze voorzieningen komen en hebben daarvoor bijzondere inspanningen moeten doen. Bijvoorbeeld over een provinciegrens heen springen. De gehandicaptenzorg in België is sterk geregionaliseerd. Theoretisch kan men wel in een andere provincie terecht, maar het is niet vanzelfsprekend. Andere ouders leerden met grote (be)verwondering en met groeiende sympathie onze aanpak kennen.

Zichtbaarheid in het veld van de zorg

Een van de bijkomende gevolgen van de groei is, dat de antroposofisch geïnspireerde gehandicaptenzorg steeds meer zichtbaar wordt in het Vlaamse landschap. Telkens er door de overheid de mogelijkheid geboden wordt dat voorzieningen initiatief nemen, is één van onze plaatsen er als de kippen bij om zich kandidaat te stellen. Daarmee geven we aan dat we werkelijk op vragen uit de maatschappij antwoorden kunnen en willen geven. Bovendien wordt de inhoudelijke bijdrage van onze beweging in overkoepelende organen steeds meer geapprecieerd. In vergaderingen als regionaal directieoverleg, centrale wachtlijst, provinciale zorgplanning of andere van deze overheidsorganen nemen medewerkers van onze instituten niet enkel deel, maar ze pakken daar ook verantwoordelijkheid op. Ook de ouders, de gebruikers, participeren op verschillende plaatsen in de reguliere overlegorganen.

Hiermede is er een omkeringproces aan de gang: waar wij vroeger het gevoel hadden ons van de bedreigende buitenwereld stil te moeten afsluiten met onze kleine kwetsbare initiatieven, kunnen we nu duidelijk participeren en de vruchten van het werk ter beschikking stellen van iedereen. De periferie merkt immers dat er uit de heilpedagogische en sociaaltherapeutische beweging ideeën komen die voor iedereen vruchtbaar kunnen zijn.

Heerlijk dat dit proces zich afspeelt en dat we ook kunnen meebouwen aan de zorg.

Jan Borghs: 'inhoudelijke identiteit komt niet vanzelf.'

Jan Borghs woont in Dorpsgemeenschap Widar. Daar vinden ongeveer 70 mensen woning en werk. Onder hen 40 personen met een handicap. Zij wonen met zeventen in een huis waarin ook medewerkerfamilies hun leven met hen delen. Overdag zijn ze aan het werk in werkplaatsen die met de zogenaamde primaire sector te maken hebben: voeding, kleding en huisvesting. Er is ook een Widar-winkel.

We proberen met z'n allen te realiseren wat Rudolf Steiner als opdracht gaf over werken met volwassen personen met een handicap: Tracht ze een zo normaal mogelijk leven te laten leiden.

Widar ligt in de buurt van Baarle Hertog/Nassau, dus niet zo ver van de Nederlandse grens.

Nieuwe initiatieven

Voor de niet al te verre toekomst toe staan twee nieuwe initiatieven in de sociaaltherapie in de steigers:

De Emiliushoeve wil een dagopvang aanbieden aan volwassenen. Er zijn onderhandelingen met het Iona Instituut over een eventuele samenwerking omdat het project daar 3 kilometer van verwijderd is. Nu al komen een drietal deelnemers enkele dagen per week meewerken in de tuinbouw.

En een nieuwe dorpsgemeenschap ontstaat er in het grensgebied met Breda:

Dorpsgemeenschap "Balder" in Hoogstraten. Daar willen de initiatiefnemers over enkele jaren 21 volwassenen woning en werk geven. Een eerste huis wacht op verbouwing. Er is nu al een boerderij. En omdat deze dorpsgemeenschap zich in het midden van een groot natuurgebied

Het zoeken naar nieuwe stappen voor het kind, roept ook de vraag op wat ik als begeleider nieuw kan ontwikkelen.

Bart Vanmechelen is directeur van kinderdagcentrum De Speelhoeve in Vremde. Daarnaast is hij secretaris van de Vlaamse Michaëlis Stichting (tegenhanger van het Nederlandse Heilpedagogisch Verbond) en vervult hij een aantal functies in de Vlaamse zorgsector.

Vanuit zijn sfeervolle werkkamer kijken wij op de herfstgekleurde kersbomen in de tuin van De Speelhoeve. Bart is druk, want hij is net terug van een paar dagen weg geweest naar de Internationale Raad in Dornach (CH) en medewerkers en kinderen kunnen altijd bij hem binnenvallen. Hij heeft, ook tijdens dit interview, voor iedereen een woordje.

Door Diane Clément

Ik zie dat je met heel veel dingen bezig bent. Wat maakt je zo enthousiast?

De grootste vreugde haal ik uit het zien groeien van mensen in hun werk en mijn steentje daaraan te kunnen bijdragen door voor goede werkomstandigheden te zorgen en door via opleidingen verdere ontplooiing en nieuwe gezichtspunten aan te reiken. Daarbij word ik altijd enthousiast als ik zie hoe antroposofie werkt.

Naarmate de kinderen goed gedijen, groeit het enthousiasme bij het team. Dat enthousiasme krijgt dan weer goede weerklank bij de ouders en straalt uit naar de collega-voorzieningen en andere instanties waar we mee samenwerken. Het blijkt dat een ruimer inzicht in de ontwikkeling van de kinderen steeds betere mogelijkheden biedt voor begeleiding.

Ik vind dat het belangrijk is voor De Speelhoeve om ons in te bedden in een grotere samenwerking. We hebben hierdoor niet alleen in de voorbije jaren het aantal kinderen kunnen verdubbelen, maar we hebben ook een grotere uitstraling gekregen.

Zo is er een nauwere samenwerking ontstaan met de artsen van het Universitair Ziekenhuis. Er zijn verschillende kinderen met een meervoudige handicap die ook door hen worden opgevolgd. Door de ontwikkeling van de kinderen zijn artsenspecialisten geïnteresseerd geraakt in onze manier van werken. Zo hadden we laatst met dat artsenteam een uitgebreide kinderbespreking hier op De Speelhoeve met een rondleiding. Ze waren enthousiast en zo werkt natuurlijk heel positief!

Hoe is de relatie met de andere antroposofische voorzieningen?

Naast de meer juridische samenwerking binnen de Michaëlis Stichting, ontmoeten alle medewerkers en ouders, die de heilpedagogie en sociaaltherapie in Vlaanderen verder willen brengen, elkaar vijf maal per jaar in de verbondsvergaderingen. Op deze avonden wordt uitgewisseld over de eigenheid van onze werkwijze en hoe we op nieuwe ontwikkelingen kunnen inspelen. We melden nieuws over conferenties, opleidingen en internationale samenwerking zoals uit het ECCE en de Internationale

Raad voor Heilpedagogie en Sociaaltherapie.

Vanuit die verbondsvergaderingen zijn verschillende werkgroepen ontstaan, rond de brochure, de voorbereidingsgroep van de jaarlijkse conferentiedag en de hogeschoolwerkgroep, waarin onderzoek wordt gedaan naar wat wezenlijk is in ons werk.

Is er ook samenwerking met niet-antroposofische voorzieningen?

Deze samenwerking vertrekt vanuit elke voorziening op zich. In de Vlaamse context zijn we allemaal verplicht deel te nemen aan het Regionaal Overleg Gehandicaptenzorg. Verschillende van onze directeuren, waaronder ikzelf, werken hierin bijzonder actief mee aan de Regionale Zorgplanning.

Om onze stem kracht bij te zetten naar de overheid toe, zijn we ook allen lid van het Pluralistisch Platform voor Gehandicaptenzorg (PPG).

In deze werkgeversorganisatie maak ik deel uit van de stuurgroep die de beleidsvisies naar de overheid formuleert. Zo kan ik daarin onze heilpedagogische visie laten meeklinken. We proberen daar consequent het menselijke op de voorgrond te houden, als tegengewicht voor het alsmaar technische worden van de zorg door allerlei protocols en kwaliteitssystemen. Dan ben ik ook voorzitter van de Centrale Zorgvraagregistratie van de provincie Antwerpen. Dat is de Centrale Wachtlijst die, ondanks alle politieke beloften, nog heel groot is. In deze vergadering bespreken we met de maatschappelijk werkers van de voorzieningen van de provincie Antwerpen alle kinderen die nog geen geschikt plekje hebben voor hun zorgvraag. Ik zie het als mijn opgave om hier de mens te laten verschijnen in plaats van het dossier.

Door deze samenwerking is er ook interesse ontstaan in hoe wij werken. Er komen geregeld collega's uit de andere voorzieningen een kijkje nemen in De Speelhoeve. Soms ontmoeten ze hier kinderen die voorheen in hun eigen voorziening waren opgenomen. Meestal zijn ze verrast als ze de ontwikkeling van de kinderen zien en beginnen ze vragen te stellen over onze aanpak. Ze waarderen onze brede visie op de kinderen en hoe zich dit vertaalt in het dagdagelijkse werk.

Bart van Mechelen: 'voor onze eigen ontwikkeling zijn we op onze collega's aangewezen.'

Sommige beginnende medewerkers hebben maar een vage notie van wat heilpedagogie en sociaaltherapie eigenlijk is. Wat doe je daaraan?

Opleiden! Dat is ontzettend belangrijk, omdat dit de voedingsbodem vormt voor de verdere groei van de heilpedagogie en sociaaltherapie.

We organiseren naast een beperkte interne opleiding op De Speelhoeve, jaarlijks de Vlaamse oriëntatiecursus vanuit de Michaëlis Stichting. Niet alleen beginnende medewerkers hebben nood aan opleiding. Ook collega's die al jaren bij ons werken en een goede beroepsopleiding als basis hebben, maar nooit de kans hadden om zich de achtergrond van heilpedagogie en sociaaltherapie eigen te maken, willen een bijkomende opleiding.

Toen in 2004 de twee grootste voorzieningen hier in Vlaanderen, namelijk Iona en Widar, gingen onderzoeken hoe deze medewerkers een goede opleiding te geven, bleken er genoeg kandidaten om de opleiding te starten. Ook de andere voorzieningen, waaronder De Speelhoeve, konden toen hierop inspelen. Vanuit de Michaëlis Stichting heb ik contact gezocht met de Plantijn Hogeschool die ook verbonden is aan de Antwerpse universiteitsgroep. Deze hogeschool heeft al vele jaren goede ervaringen met onze voorzieningen via de praktijkstages in de opvoederopleiding. De coördinator is enthousiast omdat zoals hij het zegt: 'Heilpedagogie en sociaaltherapie hoge idealen verbindt met zorgvuldig werken in de praktijk'. Door die samenwerking kon deze opleiding meteen als postgraduaat van heilpedagogie en sociaaltherapie worden uitgewerkt. Via opleidingscheques (een systeem om opleidingen te subsidiëren) kunnen we de opleiding deels met steun van de overheid financieren. In het kader van de Europese opleidingsrichtlijnen geven we deze cursussen vorm in de Master- en Bachelorstructuur. Op termijn kunnen we op deze manier naar een Bachelor-na-Bachelor opleiding doorgroeien.

Lees verder op pagina 5

COLU M N O, dierbaar België

Vandaag, in Gent, een autoloze zondag. Een ganse dag in het teken van "ontmoeting" met allerlei feestgedreun. En omdat België 175 jaar oud is, wil ook koning Albert II mee feesten. Speciaal uit het Verenigd Koninkrijk werd dan maar een elektrisch autootje overgebracht, een heus Albertmobiel, waarmee hij in de binnenstad rondtoert.

De zopas in het Noordbrabants Museum *geopende expositie "Broedertwist" laat zien dat 1830 voor Nederland en België duidelijk een verschillende betekenis had. Zag Nederland de Belgische revolutie als een muiterij, voor België leidde de roerige zomer tot niets minder dan zijn geboorte, tot de constructie van de Belgische identiteit. De schilderijen die er te zien zijn, zijn dan ook met slechts één uitzondering van Belgische makelij!

De Belgische controversiële kunstenaar Jan Fabre schreef onlangs over 's lands origine: "België ontstond als een bufferland, een permanente veiligheidszone tussen de altijd ruziënde oorlogvoerende Europese grootmachten Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië. Het is dus een land waarvan het belang bepaald wordt door zijn cruciale geografische ligging, niet door zijn volk. Want

Belgen bestaan niet: het landje is een lappendeken van Vlamingen, Brabanders, Walen, etnische Duitsers en nog wat. De enige echte Belgen, zij die het koningshuis bevolken, zijn uit Saksen-Coburg ingevoerde edellieden, die nergens anders in Europa werk vonden!"

Het weerhield er Jan Fabre niet van om de opdracht van koningin Paola te aanvaarden en het plafond van één van de zalen van het Koninklijk Paleis propvol te kleven met zijn gerenommeerde exotische kevertjes!

Onze grondwet is liberaal, maar toch was een staats hervorming nodig om het lappendeken bijeen te houden. De bevoegdheden van onze Federale regering zijn sindsdien beperkt. Veel wordt beslist op regionaal niveau door de Vlaamse, de Waalse of de Brusselse deelregeringen. Enkele portefeuilles zoals defensie en buitenlandse zaken bleven Federale bevoegdheid, hoe zou het ook anders! Dit is ook het geval met de sociale zekerheid. Maar dat laatste is lang niet meer zo zeker! Het is nu voor elkeen duidelijk dat de bevolking drastisch vergriest en dat de kleine groep werkenden de last van de solidariteit voor niet-werkenden en gepensioneerden niet meer kan dragen. Er wordt momenteel in Brussel zwaar onderhandeld tussen regering, werkgevers- en werknemersbonden. Duidelijk is nu al dat de werkende Belg zeer binnenkort langer zal moeten blijven werken. Maar dit is één manier

om het te bekijken. Een heet hangijzer is en blijft het solidariteitsprincipe tussen Vlamingen en Walen. Hoe lang zal de Vlaamse zijde nog bereid zijn de geldtransfers te laten vloeien naar onze Waalse landgenoten? Zolang de Vlaamse begroting een overschot vertoont? Maar hoe solidair zullen de Vlamingen zijn zodra er enige schaarste komt, rekening houdend met de grootte van een partij als het Vlaams Belang? Laten we alvast maar hopen dat het zopas gelanceerde Waalse herstelplan rap vruchten oplevert.

Laten we ook een positieve noot klinken: de kersverse beleidsverklaring van Vlaams minister-president Yves Leterme bevat lichtpunten. Aan Vlaams minister van Welzijn Inge Vervotte werd namelijk een ruim extra budget toegekend. Doel is de jarenlange wachtlijsten in de gehandicaptenzorg weg te werken. Er zou uitbreiding voorzien worden voor niet minder dan 940 plaatsen. Een uitgelezen kans voor de Vlaamse heilpedagogische beweging om creatief en constructief mee te werken en zodoende verder te ontplooiën.

Wat er ook gepland wordt, de situatie blijft broos en het lijkt erop dat veel nog kan verbrokkelen of veranderen in dit onvolmaakt gefederaliseerd landje. Na 175 jaar blijft het een kunst om dit lappendeken stijlvol gehecht te houden! De boodschap is je niet laten paralyseren, maar vanuit het geloof in je eigen zaak krachtig zelf initiatief nemen.

Chris Maryns

* Broedertwist

Tot 8 januari in het Noordbrabants Museum, Verwersstraat 41, Den Bosch. Van 3 februari tot 30 april 2006 in de Predikherenkerk in Leuven.

EN VERDER

'Op zoek naar de onderzoeker in jezelf'

Een onderzoekersdag van de Medische Sectie

Door Truida de Raaf, coördinator voorbereidingsgroep

Voor medewerkers in de gezondheidszorg organiseert de Medische Sectie een bijeenkomst over onderzoek. Wat kun je verwachten? Een verhaal van twee onderzoekers Jaap van de Weg en Bram Tjaden die ieder op hun eigen manier aan onderzoek doen. Zij zijn bereid hun motieven, attitude en werkwijze met ons te bespreken en zich te laten bevragen. In de voorbereiding bleek hoe individueel verschillend deze motieven en methodieken zijn. Vanuit biografisch en karmisch perspectief levert dit interessante gezichtspunten op. De voorbereiders verwachten dat een begeleider gesprek in kleine groepen naar aanleiding van de verhalen van Jaap en Bram mensen kan helpen om meer inzicht te krijgen ten aanzien van hun onderzoeksvragen en dat het kan inspireren om op de eigen onderzoeksweg verder te gaan. Want naast individuele verschillen zijn er ook overeenkomsten, is er herkenning, en zijn er handvatten te geven voor een aanpak.

De titel van deze bijeenkomst is een variant op de uitspraak van de kunstenaar Joseph Beuys 'Jeder mensch ein Künstler'. Is de onderzoeker in ieder mens even universeel aanwezig als de kunstenaar? In deze bijeenkomst willen we elkaar stimuleren de onderzoeker in onszelf tot zijn recht te laten komen.

Naast deze verhalen en gesprekken zal er ook informatie gegeven worden over de stand van zaken rond onderzoek in de antroposofische gezondheidszorg en het onderzoekswerkplan van de Medische Sectie. Een onderdeel van dit werkplan betreft een cursus-aanbod in 2006 met als thema's: holistische diagnostiek, het sturen van therapeutische processen en casuïstisch effectonderzoek. In het Tijdschrift voor antroposofische geneeskunst en op de website van de Medische sectie is meer informatie te vinden over deze dag en onderzoek.

Datum: donderdag 10 november 2005 van 16.00 – 21.00 uur

Plaats: Landgoed de Reehorst te Driebergen

Kosten: € 40 inclusief maaltijd, koffie en thee

Aanmelding: tot 24 oktober, schriftelijk bij het secretariaat van de Antroposofische Vereniging, Boslaan 15, 3701 CH Zeist, e-mail secretariaat@antrop-ver.nl

Meer informatie: telefoon (030) 691 82 16

Betaling: U betaalt pas na ontvangst van de bevestiging

PERSBERICHT

DE ZIEL VAN EUROPA

AViN-conferentie zaterdag 19 november Geert Groote College

Zeist, 7 september - Op zaterdag 19 november a.s. organiseert de Antroposofische Vereniging in Nederland (sectie Sociale Wetenschappen) een internationale conferentie over de toekomst van Europa met als onderzoeksmotief "De ziel van Europa". Prominente sprekers zijn Gerald Häfner van de Grünen, mr. J.J.M.A. van Gennip (oud-directeur van het wetenschappelijk bureau voor het CDA en senator 1e Kamer van het CDA) en Nelleke Noordervliet (romanschrijver en columnist).

Gerald Häfner is publicist. Hij was verschillende keren lid van de Duitse Bondsdag, waar hij onder andere deel uitmaakte van de commissies voor burgerrechten en Duitse eenheid en de commissie-Europa. Door parlementaire journalisten werd hij onderscheiden als de beste spreker van de Bundestag.

De conferentie is een vervolg op een eerdere conferentie in 2002 met als thema "Naar nieuwe maatschappelijke verhoudingen". Met grote betrokkenheid en intensiteit is bij deze gelegenheid gesproken over onderwerpen als de kloof tussen burger en overheid, meer directe democratie, de zin van referenda en nieuwe verantwoordelijkheden van overheden en burgers. Toen ging het over Nederland; inmiddels zijn we ruim drie jaar verder en onderzoeken we de relatie tussen burger en politiek vanuit een Nederlands-Europees perspectief.

Nederland behoort tot de 'founding fathers' van de Europese gemeenschap. Hoe zijn wij betrokken bij de geest waarin zij is opgericht, haar idealen en instituties? Welke hernieuwde inspiratie kunnen wij in deze tijd vinden om vruchtbaar te werken aan het 'project Europa'? Hoe kan daarbij de juiste snaar worden geraakt en de eigen ziel weer iets gaan beleven van wat Nederland aan Europa, en Europa aan de wereldgemeenschap kan bijdragen?

Het hoofdthema zal vanuit verschillende perspectieven worden benaderd, politiek, economisch, sociaal en cultuur. Naast de drie plenaire lezingen zijn er zowel 's ochtends als 's middags veertien themagroepen onder leiding van nationale en internationale deskundigen, onder wie Peter Blom (Triodos Bank), Paul Mackay (Goetheanum), Peter Takáts (Hongarije, Sophia Consulting), Jaime Padró (Madrid, Fundacion Circulo de Arte Social), Bart Jan Krouwel (Rabobank) en Michaëla Hordijk (UvA).

Speciale themagroepen zijn gewijd aan de actieve rol van jongeren in de wereld door Valentin Vollmer van het internationale netwerk Identiteit door Initiatief (IDEM) en aan de beeldende betekenis van Vrouw Europa en de 'Euro-toreadors' door Marijke Steenbruggen. Na de inleidingen is er ruimte voor gesprek. De voertaal is voornamelijk Engels (soms Duits). De conferentie vindt plaats in theaterzaal en de lokalen van het Geert Groote College in Amsterdam.

Praktische informatie

Toegangsprijs inclusief lunch: niet-leden € 75,-, leden AViN € 50,-, studenten en jongerenleden AViN € 25,-.

Aanvragen programma met aanmeldingsformulier bij het secretariaat van de Antroposofische Vereniging, Boslaan 15, 3701 CH Zeist. Telefoon (030) 691 82 16, fax (030) 691 40 64 of e-mail: secretariaat@antrop-ver.nl. Informatie en aanmelden ook via de website: www.antroposofie.nl. Uiterlijk aanmelden 7 november 2005.

INSTELLINGSNIEUWS

Kleinschalige woonmogelijkheden op zorgboerderij Thedingsweert.

Na jaren van onderhandelen met de gemeente was het in maart 2005 zover, de bouw van een nieuw woongebouw voor cliënten ging officieel van start.

In december dit jaar nemen de eerste 5 bewoners hun intrek in één van de 12 appartementen.

Het woonhuis bestaat uit twee woonlagen. Elke verdieping heeft een gezamenlijke woonkamer met keuken voor 6 bewoners. In het appartement heeft de bewoner beschikking over een eigen douche en toilet en een kitchenette. Alle kamers hebben een prachtig uitzicht op het erf met de stal of de landerijen rondom de boerderij. Niet alle appartementen zijn op dit moment besproken. Er is nog steeds ruimte voor kandidaten die een leuke woon- werkplek zoeken op een zorgboerderij. Bij de zorgboerderij behoren tevens een bakkerij en natuurvoedingswinkel. Behalve voor het werk op een van deze plekken zijn er in de huishouding of bij het onderhoudsteam ook mogelijkheden.

Er is woonbegeleiding van 16.00 tot ca. 21.30 uur.

Kandidaten die interesse hebben of meer informatie willen over deze nieuwe woonvorm voor kleinschalig wonen met werkmogelijkheden kunnen contact opnemen met Netty Vink of Astrid Zwarts (0344-618270). Meer informatie over Stichting Thedingsweert kunt u vinden op www.thedingsweert.nl

IN GESPREK MET

In gesprek met Jhony Thomas en Vera Lemmens

Jhony Thomas (foto Christoforusgemeenschap)

Door Ann Naeyaert

De Christoforusgemeenschap is een sociaaltherapeutische woon- en werkgemeenschap voor 20 volwassenen met een verstandelijke beperking in de buurt van Gent. Het wonen is verdeeld over 2 woonhuizen voor 9 bewoners en een studio voor 2. Aan de woonhuizen is telkens een privaatwoning gekoppeld met een inwonend begeleidergezin.

Jhony en Vera wonen sedert 2002 allebei in 'De Handboog', het tweede woonhuis.

Jhony is met z'n 59 jaar de oudste van de 9 bewoners met een verstandelijke beperking. Vera is inwonend begeleidster en kunstzinnig therapeute.

Wonen jullie graag in De Handboog?

Jhony: ik woon hier graag, we hebben hier veel gewerkt met de bouwde om het huis te verbouwen. Ik heb hier mijn eigen kamer en een schone kast. Ik zorg voor de ganzen en zaag hout voor de kachels. Van de zomer heb ik mee gekapt aan de fontein.

Vera: het inwonen blijft een boeiende uitdaging. Het is een balanceren tussen privacy en gemeenschappelijkheid, tussen geven en ontvangen. Je leert veel van het samen wonen met bewoners met een verstandelijke handicap. Je krijgt onmiddellijk een spiegel voor, de communicatie is heel rechtstreeks. Gaat het niet dan botst het. Je moet met elkaar aan de slag. Als inwonende is het leuk om mee het verloop van de verbouwing en de inrichting te mogen bepalen. Je helpt er voor een groot stuk zelf aan mee, en mee mogen denken vergroot de betrokkenheid en geeft ruimte om creatief met het wonen om te gaan.

Wat betekent voor jullie het samen wonen met elkaar?

Jhony: Vera doet mijn was, helpt me om m'n bed op te maken, herstelt mijn fiets.

Vera: Jhony is een heel aangename huisgenoot. Hij is zorgzaam van aard. Hij zorgt dat de ganzen en kippen hun dagelijkse portie vers water krijgen. En het is tof om samen met Jhony karweitjes te doen in de tuin. Jhony is voor mij een echte huisvriend.

Hoe verloopt het wonen in de dorpskern?

Jhony: we wonen naast een café, en soms hoor je dat. Tijdens de kermis moest ik niet veel slapen. Maar dat gebeurt ook niet altijd, en die mensen moeten ook hun brood verdienen, hé.

Vera: het wonen in de dorpskern heeft wel voordelen. De drempel om binnen te komen is heel laag, mensen springen makkelijker binnen. Als er bij ons of in het dorp wat te doen is, dan heb je dadelijk aansluiting. Maar soms wil je je ook wat terug trekken, en hou je liever de deur dicht.

Vertel eens over de fontein?

Jhony: ik heb heel veel gekapt aan de fontein, heel de schaal heb ik gekapt met de beitel. 't is schoon geworden.

Vera: een kunstenaar, Roger Van Steenberge, heeft ons begeleid in het maken van die fontein in gietsteen. De hele zomer hebben we er op vrije momenten aan gewerkt en gekapt. Bedoeling is dat deze fontein een blikvanger wordt en een plekje waarbij het aangenaam vertoeven is voor de bewoners van De Handboog, voor de buurt en voor de toevallige voorbijgangers.

Vervolg pagina 1: Antroposofisch geïnspireerde zorg steeds meer zichtbaar in het Vlaamse landschap

bevindt zullen enkele werkplaatsen toeristisch karakter hebben: er is nu al een cafetaria/feestzaal voor fiets- en wandeltoerisme. Boven de feestzaal wordt een jeugdherberg gepland, waar tot 24 personen kunnen overnachten. Omdat er ook vergaderruimte zal zijn, kan het geheel ook gebruikt worden voor kleinere residentiële studiebijeenkomsten. Dit alles gezien als werkplaats voor volwassen personen met een handicap. Dorpsgemeenschap "Balder" wordt vanuit Dorpsgemeenschap "Widar" opgericht.

Inhoudelijke identiteit

Ik was vooreerst zeer verrast toen Wim Stinkens, medewerker van de Plantijn Hogeschool in Antwerpen, in een vergadering zei: jullie zijn toch dé representanten van de nieuwe 'spirituele orthopedagogie'. Dit was voor mij een onbekend begrip: spirituele orthopedagogie. Een orthopedagogie waaraan een spiritueel mensbeeld ten grondslag ligt en waarin dit mensbeeld ook ernstig genomen wordt. Hij maakte ons duidelijk dat hij onze aanpak steeds ervaart als werkend vanuit de 'universitas', vanuit de totaliteit. In de gewone orthopedagogie vindt men dikwijls een menukaart van op zichzelf staande, versnipperde therapieën en activiteiten. In de heilpedagogie en sociaaltherapie is er een kaderwerk waar alle activiteiten en processen met elkaar in verbinding worden gebracht en tot een eenheid samenvloeien. Of anders gezegd: hoe je je eigenheid leert kennen via de perceptie van de andere.

"Inhoudelijke identiteit" is een werkwoord. Het komt er niet vanzelf. Het is niet afhankelijk van uiterlijke vormen. Eén van de middelen die we in Vlaanderen de laatste jaren uitgewerkt hebben is het opleiden van de medewerkers. Met onze anderhalf jaar durende applicatiecursus hadden we twee doelen voor ogen: ten eerste dat de al wat ervaren medewerkers-studenten een dusdanige antroposofische vorming zouden krijgen, dat ze in staat zouden zijn de heilpedagogie en sociaaltherapie ten opzichte van jongere collega's, ouders en de buitenwereld te representeren. Met de docenten, die we voor het grootste deel uit eigen medewerkerkring rekruteerden, hadden we de bedoeling dat zij de antroposofische achtergronden zouden leren verwoorden. Want er is immers veel kennis en kunde opgedaan in de loop van de laatste 45 jaren. Nu zou ook de vaardigheid moeten ontwikkeld worden om deze kennis door te geven aan de volgende generatie. Beide groepen, studenten en docenten, zijn nu op weg. Er wordt met grote motivatie gewerkt en de resultaten worden nu al zichtbaar in de voorzittingen. In februari zal een eerste groep afgestudeerd zijn. Trouwens, wellicht omdat de beweging nog relatief klein is, is een groot percentage van de medewerkers sterk gemotiveerd om vanuit de antroposofie te werken. Het probleem van de verdunning van de inhoud ligt waarschijnlijk (hopelijk) nog ver voor ons.

Applicatiecursus:

We richten ons met deze applicatiecursus op mensen

- die al een of andere reguliere opleiding gevolgd hebben, en dus de basisvaardigheden van een opvoeder niet meer moeten leren;
- die al enige tijd werkzaam zijn in één van de initiatieven;
- die hun handelen willen inspireren vanuit de antroposofische heilpedagogie en sociaaltherapie of hierin inzicht willen verwerven.

Maatschappelijke schaduwzijden

In 1998 was er een parlementair onderzoek naar de schadelijkheid van bepaalde sektarische bewegingen. Nog steeds ondervinden we restanten van het verwijt dat toen alle door antroposofie geïnspireerde gebieden kregen.

Via kleine woordspelingen, via extra onderzoek van belastingsdiensten naar het privé-bezit van initiatiefnemers, door stiekem medewerkers te ondervragen

over het goeroegehalte van de leidinggevende, door nadrukkelijk het gebruik van – om een voorbeeld te noemen – TV en voeding in de initiatieven te controleren, is en blijft het oude verwijt op de achtergrond aanwezig. Zo ervaren we aan den lijve hoe een ontrecte verdachtmaking nog jaren daarna kan doorwerken. Dat drukt op de relaties met de overheid. De heilpedagogie en sociaaltherapie ontsnappen natuurlijk ook niet aan de verstrakking, de verharding van de samenleving. Een voorbeeld hiervan: waar voor 1989 menig centraal dirigisme van de overheid veilig achter het ijzeren gordijn verscholen bleef en West Europa zo min of meer beschermde, is met de val van de Berlijnse muur ook het centraal gestuurde, het beheersbaar en controleerbaar maken naar het westen toe opgeschoven. Met als gevolg een vloedgolf van regelgeving door de overheid, gepaard gaande met een ongekende controledrift. De kwaliteitsbeheersing is daar een exponent van. Met de illusie dat, indien de kwaliteitssystemen maar kloppen, de kwaliteit er daarna van zelf wel komt, gaat de overheid op jacht naar bewijsmateriaal. Zij dwingt ons in de rol van de verdachte die zijn onschuld telkens weer opnieuw moet zien staande te houden via massa's papieren bewijsvoering. De heilpedagoog als grote administrator werd ook in Vlaanderen geboren.

Wij maken ons over het begrip "sociale integratie" in de omgeving geen grote illusies. Noch door paternalistisch optreden van de overheid, noch door dwingende wetgevende maatregelen zal de burger zich laten overhalen de personen met een handicap in zijn sociale context te integreren. Zo werkt dat nu eenmaal niet. Deze vorm van integratie kan enkel via een totaal vrij wilsbesluit van het individu lukken.

Het Scandinavische model (dat uit 1984 wel te verstaan!) doet zijn opgang in België: alle personen met een handicap moeten zoveel mogelijk in woonwijken ondergebracht worden. De maatschappij moet maar leren te wennen aan hun aanwezigheid. Dat heeft lastige gevolgen voor onze voornamelijk landelijk gelegen initiatieven. Het model van 'Dorpsgemeenschap' waarin de integratie als het ware omgekeerd verloopt: de maatschappij wordt binnengehaald in het initiatief zelf, kan zich moeilijk realiseren in een woonwijk. Het belang dat we hechten aan land- en tuinbouw, aan een prikkelarme omgeving is eveneens moeilijk midden in een woonwijk te verwezenlijken. We moeten de overheid er steeds meer en met steeds genuanceerder argumenten en acties van overtuigen dat onze manier van werken ook integratief kan en wil zijn.

De maatschappelijke tendensen naar kwaliteitsbeheersing door de overheid en naar het integratiemodel van de overheid worden niet enkel door de antroposofische zorg als negatief en remmend ervaren. Alle initiatieven in de sector moeten er mee leren omgaan en naar leefbare antwoorden zoeken.

Ten slotte

Het is duidelijk dat de positieve uitstraling van de heilpedagogie en sociaaltherapie de afgelopen jaren sterk is toegenomen en zelfs groter is dan het groeivolume van de beweging zelf. Dit heeft ook een schaduwzijde: we worden meer geïsoleerd. Dat roept ons op met meer wakkerheid in de wereld te staan en dwingt ons er toe onze eigenheid aan de ene kant duidelijker te leren zien en daarna nog goed te leren verwoorden. De applicatiecursus voor ervaren medewerkers draagt daar wezenlijk toe bij.

De groeiperiode van de afgelopen jaren lijkt zich nog enige tijd voort te zetten. Twee nieuwe initiatieven komen er bij. Maar de bestaande initiatieven hebben ook nog plannen

Een van de gebouwen van dorpsgemeenschap Widar.

voor uitbreiding. Maar...er ontbreekt nog enig initiatief in de ambulante diensten, voor zwaardere zorgvragen, voor beschermd wonen... Het werk is nog niet af hier in België.

INTERNATIONAAL NIEUWS

Internationale Raad voor heilpedagogie en sociaaltherapie

Door Bernard Heldt

Van 22 tot en met 24 september vond in Dornach de vergadering plaats van de Internationale Raad voor heilpedagogie en sociaaltherapie. Dit vertegenwoordigingsorgaan van 600 instellingen uit 40 landen bestaat uit ca. 60 deelnemers en komt eenmaal per jaar bij elkaar. Het thema was dit keer: 'volle openbaarheid en innerlijke kern', als afspiegeling van de 'punt en cirkel'-gedachte.

'Punt en cirkel' heeft betrekking op de 'punt-cirkel meditatie' (Genezend Opvoeden pag. 163), waarbij je je levendig moet voorstellen dat het middelpunt van de cirkel, de cirkel is en andersom. Dat geldt dus ook voor het conferentiethema: de samenleving staat niet buiten je, dat ben je zelf, indachtig de SIRE reclame van een paar jaar geleden: "de maatschappij dat ben jij!". De (esoterische) identiteit van de heilpedagogie, of innerlijke kern zo je wilt, is deel van de samenleving en alles wat in die samenleving gebeurt, heeft direct betrekking op je innerlijke kern. Of, zoals Michaela Glöckler, leidinggevende van de Medische Sectie van de Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap waar de heilpedagogie en sociaaltherapie deel van uitmaken, het in haar openingstoespraak formuleerde: 'de heilpedagogie is er niet voor zichzelf, maar voor haar praktische betekenis in de wereld'. Zoals een mens feitelijk samenvalt met zijn eigen lot, zo valt de heilpedagogie samen met de maatschappelijke situatie waarin ze zich ontwikkelt. Rüdiger Grimm, de internationaal secretaris van de heilpedagogie en sociaaltherapie, benoemde het spanningsveld tussen de volle openbaarheid en innerlijke kern. Het begrip 'tijdgenootschap' ziet hij als mogelijkheid om hiermee om te gaan. Als tijdgenoten van de mensen met een ontwikkelingsstoornis waar we zorg voor dragen, van hun ouders, van medewerkers in niet-antroposofische zorginstellingen en van overheidsmedewerkers dragen we gezamenlijk verantwoordelijkheid voor onze samenleving. Dit vraagt volledige openbaarheid van uitgangspunten en werkwijzen. Alles wat we immers doen staat in een wereldomvattende samenhang. Heilpedagogie en sociaaltherapie moet ter beschikking staan voor mensen met een ontwikkelingsstoornis, waar ook ter wereld. Treedt in open verbinding met je land en cultuur, ontwikkel je vermogen tot dialoog en sluit je niet af, anders loop je het gevaar sektarisch of zelfs fundamentalistisch te worden. Antroposofie, en dus ook heilpedagogie en sociaaltherapie, is ervan afhankelijk wat de medewerkers ervan kunnen representeren. De kernvraag is dan: 'wat kan ik ervan representeren?' Wat komt ervan in mijn handelen tot uitdrukking? Dit onderwerp stond ook centraal in plenaire mini-interviewtjes met deelnemers aan de conferentie, waarna de anderen daarop in konden gaan. Een leuke en levendige vorm!

De Internationale Raad heeft ook gewerkt aan haar mission statement en aan de voorbereiding van de herfstconferentie volgend jaar in Dornach (CH), die van 6 t/m 10 oktober 2006 zal plaatsvinden.

Een interessant onderdeel is altijd: Berichten uit de beweging, waarin de deelnemers vertellen wat er in de verschillende landen gebeurt. Men moet zich beperken, omdat de beschikbare tijd kort is en er veel te vertellen is, maar dat maakt deze informatieronde des te krachtiger!

	1972	1982	1992	2002	2003	2004	2005
IONA	15	30	45	49	49	49	54
WIDAR		7	17	32	37	37	40
CHRISTOFORUS			8	15	15	15	15
TALANDER			7	8	10	10	15
SPEELHOEVE			8	8	12	19	20
PARCIVALSCHOOL TP II				20	20	20	22
	15	37	85	132	143	150	166
	plus	22	48	47	11	7	16

Applicatieopleiding Therapeutisch Begeleider start in januari 2006

De volgende Applicatieopleiding voor Therapeutisch Begeleider zal op maandag 23 januari 2006 weer van start gaan met een tweedaags blokje (dus maandag en dinsdag). De opleiding duurt 30 cursusdagen (1 dag per 2 weken, excl. vakanties) en een examendag en eindigt in juni 2007. De cursusdagen zijn maandagen, behalve de 3 blokjes van 2 dagen waar dan dus ook een dinsdag bij hoort (+ mogelijkheid tot overnachting in Zeist). Er zijn nu nog enkele plaatsen open.

De applicatieopleiding is een opleiding op MBO niveau 4 die opleidt tot therapeutisch begeleider in de antroposofische zorg, hulpverlening en/of behandelingsituatie voor mensen met een verstandelijke handicap of psychiatrische problematiek. De opleiding kan vanuit alle instellingen in de antroposofisch geïnspireerde gehandicaptenzorg en (kinder & jeugd)psychiatrie gevolgd worden. Je kunt worden toegelaten als je een beroepsopleiding in Zorg of Welzijn hebt gevolgd op minimaal niveau 3 of een gelijkwaardig traject hebt gedaan. Daarom kan deze opleiding ook gelden als verkorte opleiding tot Sociaal Pedagogisch Werker op niveau 4. We noemen dit de 'doorstroomopleiding SPW-4'.

Cursusplaats: Lenteleven, aan de Utrechtseweg in Zeist.

Brochure verkrijgbaar bij het Heilpedagogisch Verbond.

OPROEPEN

STICHTING DE WEDERKERIGHEID

Wie van buiten werken houdt en een prachtig landgoed mee wil helpen verzorgen is van harte welkom bij *landgoed-zorgboerderij* Stichting De Wederkerigheid op Landgoed de Reehorst in Driebergen.

De activiteiten zijn door het jaar heen zeer verschillend; de grootste klus is om in de late herfst al het kostbare gouden blad te verzamelen en dit samen met het vele groene "afval" te verwerken tot mooie compost. We werken ook veel samen met een boomverzorger. Als er bijvoorbeeld stormschade is, verzaagt hij de grote stammen en wij de kleine takken. Of hij klimt in de boom en snoeit en wij versjouden de takken. In het vroege voorjaar is er veel snoeiwerk dat we zelf doen. Als het gras weer begint te groeien gaan wij aan het werk om de gazons te maaien, maar ook de moestuin, die nog maar pas begonnen is, wil dan gespuit worden. En na dat zware werk sta je dan opeens met een handjevol mini-mini zaadjes te priegelen tot ze op een rijtje liggen en je je bijna niet voor kunt stellen dat daaruit een stevige oranje wortel groeit. De nestkastjes die in de winter schoongemaakt zijn worden weer opgehangen, de dahlia's worden uit de kelder gehaald en in de bloementuin geplant. De gaten in de wegen moeten gevuld worden, en heel regelmatig worden de wegen schoongebleden. En in de zomer komt de kok van het congrescentrum langs om kruiden te plukken voor het restaurant of we brengen zelf de bonen en de bietjes naar de keuken. Ook verzorgen we het gemeentelijke hertenkamp. Vanaf november krijgen de herten elke dag brokken en hooi. We controleren de omheiningen, maaien de brandnetels (als ze gemaaid zijn eten de herten ze wel op!) en zorgen dat er geen rommel blijft liggen.

We werken nu nog vanuit de voormalige "Bolkzolder" waar we koffie drinken, de jaarfeesten vieren, en de dag beginnen met een mooie spreuk of gedicht voordat we het werk verdelen.

Het zorgkantoor heeft deze zomer echter toestemming gegeven voor de verbouw van het achterhuis van de boerderij tot een gemeenschapsruimte met keuken en kantoor en 2 appartementen met eigen keukentje en douche/toilet op de eerste verdieping! De renovatie van het voorhuis voor de medewerkers is al begonnen. Zodra er op de boerderij gewoond wordt zullen we ook voor dieren gaan zorgen zoals schapen, kippen, een paar varkens en een paard. Uiteindelijk zullen in twee bijgebouwen nog 4 deelnemers zelfstandig (met begeleiding vanuit de Ita Wegmanstichting) kunnen gaan wonen.

Denk je dat Stichting De Wederkerigheid een goede woon en / of werkplek voor je zou kunnen zijn neem dan contact op met Jannette Folkertsma (06-50 46 72 36). Deelnemers uit verschillende doelgroepen kunnen geplaatst worden. Een indicatie voor Ondersteunende Begeleiding Dagprogramma is nodig. We kunnen een kennismakingsgesprek afspreken en ook een dag meelopen is mogelijk. Je kunt ook een folder aanvragen of kijken op www.dewederkerigheid.nl Welkom!!

Vervolg pagina 2: Het zoeken naar nieuwe stappen voor het kind, roept ook de vraag op wat ik als begeleider nieuw kan ontwikkelen.

De klemtoon van deze opleiding ligt helemaal op de uitgangspunten van heilpedagogie en sociaaltherapie. Drie elementen komen naar voren: inzicht, de kunstzinnige verwerking en de toepassingen in de praktijk. De cursisten bouwen hun eigen portfolio op waarin ze op een eigen persoonlijke manier hun leerproces zichtbaar maken. Voor hun eindwerk moeten ze ook een project uitwerken waarbij de leerinhouden praktijk worden in de eigen voorziening.

Het leren verwoorden van de verworven inzichten aan een collega of een nieuwe medewerker is voor de cursisten een bijkomend doel. We werken zo goed als uitsluitend met Belgische lesgevers die vanuit hun dagelijkse praktijk hun ervaringen doorgeven.

Het enthousiasme van de cursisten toont aan dat we met deze opleiding de nagel op de kop hebben geslagen. De deelnemers voelen aan dat ze ook in de eigen werksituatie meer als drager van de heilpedagogische en sociaaltherapeutische impuls zichtbaar worden.

Ondertussen zijn we met de Plantijn Hogeschool ook een nieuwe tweejarige opleiding aan het voorbereiden. De inspiratie hiervoor ligt in het Handboek van Heilpedagogische en Sociaaltherapeutische Opleidingen. Zo wordt deze opleiding ook ingebed in de samenwerking van de antroposofische opleidingen wereldwijd en kan ze worden erkend door de Medische Sectie van de Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap.

Hoe zie je de verdere groei van De Speelhoeve?

Dankzij onze goede contacten met de gemeente Boechem, waar De Speelhoeve gevestigd is, heeft men ons een stuk grond ter beschikking gesteld voor nieuwbouw. Hierop kunnen we een mooi, goed ingericht gebouw zetten. Op dit moment zijn er twintig kinderen in De Speelhoeve, maar we willen groeien naar een bezetting van dertig kinderen. De procedure voor subsidiëring van het project kost veel tijd. Ondertussen geven we veel aandacht aan een goed ontwerp waarin we al onze ervaring van eenentwintig jaar werken kunnen opnemen. Het is een hele uitdaging om de sfeer van onze karaktervolle tuin en gebouwen, die de eigenheid van De Speelhoeve voor een deel bepalen, mee te nemen naar de nieuwe locatie.

Een andere ontwikkeling in De Speelhoeve is de verandering in onze doelgroep van kinderen. In de loop der jaren zijn er meer kinderen gekomen met een meer ernstige meervoudige handicap. De medische en paramedische zorg heeft een belangrijke plaats ingenomen. Het is een boeiende zoektocht geworden om steeds een evenwicht te vinden tussen het rijke culturele leven, de pedagogie, de therapieën en de medische zorg. Ook ons personeelsbeleid heeft zich in deze zin aangepast. Het bonte boekje van talenten en vaardigheden wordt kleurrijker maar de antwoorden op de voortdurend nieuwe vragen van de kinderen zijn niet voor de hand liggend. Zo is er bijvoorbeeld sinds een jaar een kindje dat 's nachts in het ziekenhuis aan de

- **Ouderschap onder druk**, ouders en hun kind met een verstandelijke beperking, 13 oktober in zalencentrum de Pineta te Nunspeet. Studiedag n.a.v. het verschijnen van het gelijknamige boek. Kosten € 135,-. Informatie W.I.V., telefoon (0651) 51 79 94 of per mail werkcentrum@pandora.be

- **Algemene ledenvergadering VGN en VGN congres "Beperkt Houdbaar"**, 14 oktober in 't Spant te Bussum. Informatie mevrouw T. Pouw, telefoon (030) 273 96 56, tpouw@vgn.org

- **Spelen met coaching**, 14 oktober, 4 en 25 november in omgeving Utrecht. Een speelse leergang voor Middle-managers. Kosten € 995,-. Informatie en aanmelding bij "Bosch & Suykerbuyk trainingscentrum", www.bosch-suykerbuyk.nl, telefoon (0546) 57 61 37 of telefoon (026) 370 20 70

- **Zorglogistiek. Naar een succesvol zorgproces met marktwerking**, 27 oktober in Dorint Sofitel Cocagne te Eindhoven, organisatie en informatie Stichting BedrijfskundeCongres Industria, www.industriacongres.nl

- **Zorg als beroep en bedrijf**, 28 oktober in de Reehorst te Ede. Congres over beroepsethiek en marktwerking in de zorg. Organisatie Tijdschrift voor Gezondheidszorg & Ethiek, Ver. Filosofie en Geneeskunde, CEG en Radboud Universiteit Nijmegen, informatie telefoon (024) 361 55 55, www.ceg.nl

- **Werkconferentie Inclusief Onderwijs**, 31 oktober, 1 en 2 november in Centrum Daidalos te Driebergen. De conferentie gaat over de invoering en de praktijk van inclusief onderwijs op alle schooltypen en de samenwerking tussen school en samenleving. Organisatie door Stichting Perspectief. Informatie www.perspectief.org of telefoon (030) 236 30 00

- **Seksualiteit en intimiteit in het leven van mensen met een ernstige of diepe verstandelijke beperking**, 1 november in in Amrâth hotel te Born-Sittard. Kosten € 198,-. Informatie en aanmelding bij "Bosch & Suykerbuyk trainingscentrum", www.bosch-suykerbuyk.nl, telefoon (0546) 57 61 37 of telefoon (026) 370 20 70

- **Symposium Fixatie, wie zit er nu vast?**, 3 november te Leekerweide (Wognum). Workshops, discussies en lezingen over anti-Zweedse bandenproject. Informatie bureau TOV, telefoon (0229) 576 421, www.burotov.nl

- **Samen leven in dorp, buurt of wijk**, 3 november in De Ankerplaats te Grashoek. Congres georganiseerd door NIZW, informatie telefoon (030) 230 63 98

- **Collegencyclus Vraaggestuurde zorg**, 9, 16 en 23 november in UniePlaza te Culemborg. Organisatie en informatie Elsevier Gezondheidszorg, telefoon (0345) 57 73 22, www.elseviergezondheidszorg.nl

- **Gewoon waar het kan – de vermaatschappelijking voorbij?**, 17 november in De Reehorst te Ede. Organisatie ZorgVisie in samenwerking met VGN en GGZ Nederland. Informatie Elsevier Gezondheidszorg, telefoon (0346) 57 73 22, www.elseviergezondheidszorg.nl

- **Psychische stoornissen, gedragsproblemen en verstandelijke handicap**, 17 november in Opleidingscentrum Cello te Rosmalen. Studiedag n.a.v. het verschijnen van het gelijknamige boek van prof. dr. A. Dosen. Kosten € 135,-. Informatie W.I.V., telefoon (0651) 51 79 94 of per mail werkcentrum@pandora.be

- **Geef me de ruimte**, 22 november in congrescentrum Triavium te Nijmegen. Interactief congres over professioneel omgaan met verlies en rouw. Aanmelding en info bij Schik Organisatie BV, telefoon (0485) 38 41 42, www.schikorganisatie.nl

dialyse moet en daar de hele medische setting nodig heeft, maar overdag willen we dat ze in een zo gewoon mogelijke, kindvriendelijke omgeving kan leren en spelen met andere kinderen. Ze ontwikkelt zich prima en heeft bijvoorbeeld bij ons leren lopen!

Dit voortdurend leven met vragen brengt een bepaalde stemming in ons team van medewerkers: iedereen brengt zijn eigen talenten en ervaringen mee uit het verleden, maar het is een steeds zoeken naar onbetreden paden. Het zoeken naar nieuwe stappen voor het kind, roept ook de vraag op wat ik als begeleider nieuw kan ontwikkelen. Zoals elk nieuw leven een verzorgende en aandachtige omgeving nodig heeft, zijn we voor onze eigen ontwikkeling ook op onze collega's aangewezen. Deze 'team spirit' is wat het werken op De Speelhoeve zo bijzonder maakt.

Kidsgids Speciaal

Uitgeverij Kidsgids b.v. www.kidsgids.nl, 360 pagina's, ISBN 9076691193, gratis door de uitgever aangeboden aan het Heilpedagogisch Verbond

Deze kidsgids laat zien dat er veel te doen is voor kinderen tot 14 jaar met een handicap. In 15 hoofdstukken wordt informatie gegeven over toegankelijke plekken in de natuur of bij de dieren, bijzondere cursussen, musea en podia met speciale voorzieningen voor kinderen met een handicap. Achter in de gids staan nuttige adressen die de weg wijzen in zaken als vervoer, toegankelijkheid, financiële kwesties, onderwijs en media.

Ouderschap onder druk Ouders en hun kind met een verstandelijke beperking

Door E. de Belie en G. van Hove, Antwerpen/Apeldoorn: Garant, 2005, 212 pagina's, € 16,40 ISBN 9044116746

Wanneer ouders tot het besef komen dat hun kind een verstandelijke beperking heeft, dan overheersen in een eerste fase vaak ontgoocheling en verwarrende gevoelens. Hun toekomstperspectieven worden grondig door elkaar geschud. Er duiken veel onzekerheden op met betrekking tot hun mogelijkheden om zich "goed genoeg" af te stemmen op de speciale behoeften van hun kind. Het is dan ook wenselijk om deze ouders te ondersteunen bij dit complexe aanpassingsproces. In het eerste deel van dit boek gaat de aandacht naar de ouderschapconstellatie (het ouder worden) en naar het zoeken naar en het verwerken van de diagnose. Er wordt een kader voorgesteld om de "emotionele beschikbaarheid" van ouders ten aanzien van hun kinderen te ondersteunen. Het tweede deel bevat vijf ervaringsdelen van ouders die hun zoekproces op een persoonlijke manier beschrijven. Ze besteden bijzondere aandacht aan hun eigen beleving, de relatie met hun kind en hun contacten met familie, vrienden en diverse hulpverleners.

Geen gebrek Over psychiatrie en mensen met een verstandelijke beperking

Door Paul Koch, Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2005, 232 pagina's, € 24,90, ISBN 903134482

Mensen met een verstandelijke beperking en een psychische stoornis: geen gebrek aan boeken en artikelen hierover. De complexe hulpvraag, de toenemende medicatie en nieuwe wetenschappelijke inzichten maken een medische component in de zorg voor deze mensen steeds belangrijker. Toch wordt de medische component in de beschikbare informatie vaak onderbelicht. En belangrijker nog: de persoonlijke verhalen van de verstandelijk beperkten worden vaak overgeslagen. Wat doen ze, wat voelen ze en hoe denken ze?

Geen gebrek geeft inzicht in de mensen achter de beperking. Elk van de 23 hoofdstukken vertelt het unieke verhaal van een volwassene met een verstandelijke beperking die daarnaast met een psychisch probleem of gedragsstoornis kampt. De auteur, een neuroloog-psychiater, beschrijft deze boeiende en levendig geschreven verhalen vanuit een klinische invalshoek. Hierbij onderstreept hij het belang van gedragsobservaties, zorgvuldigheid bij het voorschrijven van medicatie en multidisciplinaire samenwerking.

Mafkezen en het Asperger-syndroom

Door Luke Jackson, uitgeverij Nieuwezijds, 208 pagina's, € 19,95, ISBN 9057121689

De tienerjaren zijn een mijnenveld van emoties. Als een tiener ook nog het Asperger-syndroom heeft – een milde vorm van autisme – is het resultaat vaak explosief. Luke Jackson is 13 jaar en heeft het Asperger-syndroom. Op humoristische wijze beschrijft hij zijn leven: over obsessies, zintuigen, diëten, slaapproblemen en morele dilemma's; over communicatie, school en vriendschap en over gepest worden en verliefd zijn.

Een nuttig boek voor Asperger-jongeren en voor hun ouders, leraren en therapeuten.

Verlies is verandering

Door Margreet de Jong-Kruiswijk, uitgeverij Ten Have, Kampen, 191 pagina's, € 15,90, ISBN 9025954251

Verliezen doe je je hele leven door. Kinderen gaan het huis uit, je verliest je werk, je gezondheid, je dierbare(n). De conclusie moet wel zijn: verliezen hoort bij het leven. Eén ding is zeker: elk verlies gaat gepaard met een verandering.

Margreet de Jong laat in haar boek zien dat iedere situatie, waarin je het oude moet opgeven voor iets nieuws, een verlies in zich bergt. In dit praktische boek met ervaringsverhalen neemt de auteur ons mee langs de verliezen in een mensenleven, vanaf het verlies van de warmte van de baarmoeder tot aan het laatste verlies; dat van je eigen leven.

Werkconferentie gezinsvormen

Op vrijdag 04 november 2005 zal in Lenteleven, Utrechtseweg 62 te Zeist, een werkconferentie worden georganiseerd over gezinsvormen in de heilpedagogie.

Door de inrichting van de Functie Verblijf is het aan de tijd om na te denken over alternatieve vormen van opvang in leefgroepen. Feitelijk hebben de heilpedagogie en sociaaltherapie reeds een lange traditie met alternatieve vormen hiervoor. De bij leefgroepen inwonende gezinnen bijvoorbeeld, benadrukten het gezinsmatige karakter t.o.v. het instellingskarakter. Deze vormen bestaan nog steeds, maar ook zijn er zgn. 'gezinshuizen' waarbij kinderen of (jong-)volwassenen in een gezinsconstructie met begeleiders samenleven.

De conferentie beoogt het bij elkaar brengen van ervaringen en het zoeken naar mogelijkheden, zowel op inhoudelijk als op organisatorisch – bestuurlijk vlak. De deelnemers halen en brengen iets.

Deze werkconferentie is bedoeld voor beleids-makers binnen de instellingen en voor medewerkers die daadwerkelijk betrokken zijn bij gezinsvormen.

De deelname aan de conferentie is gratis. Aanmelding bij het bureau van het Heilpedagogisch Verbond (zie colofon).

De redactie van de Verbinding is op zoek naar een nieuwe tekenaar/ cartoonist. U kunt reacties sturen aan het redactieadres (zie colofon)

*met spoed gezocht:
cartoonist m/v*

COLOFON

10^e jaargang, nummer 92
oktober 2005

De Verbinding is het informatiebulletin van het Heilpedagogisch Verbond en verschijnt 11x per jaar. Het wordt gemaakt voor medewerkers, ouders en belangstellenden die betrokken zijn bij de heilpedagogie en sociaaltherapie. Verspreiding vindt plaats via de secretariaten en de huizen van de lidinstellingen van het HPV en het HPV secretariaat. Verzending naar huisadres is mogelijk. De samenstellers behouden zich het recht voor ingezonden mededelingen te redigeren.

Inleveren kopij voor volgende Verbinding vóór 20 oktober 2005
Verschijningsdatum volgende Verbinding 4 november 2005

Samenstelling: Bernard Heldt, Ageeth Koning
Eindredactie: Ageeth Koning, e-mail: verbinding@heilpedagogie.nl
Hoofdredeacteur: Bernard Heldt
Productie: Buro Laga, Arnhem
Cartoon: Janet Steenhuis, Arnhem

Redactieadres:
Secretariaat Heilpedagogisch Verbond
Postbus 560
3700 AN Zeist
Tel: (030) 694 55 40
Fax (030) 694 55 90
E-mail hpv@heilpedagogie.nl
Website www.heilpedagogie.nl